

PATRONI ROKU 2023

SEJM RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

podjął uchwałę na mocy której w roku 2023 wybrano Patronów:

- * Wojciecha Korfantego,
- * Pawła Edmunda Strzeleckiego,
- * Aleksandra Fredrę,
- * Aleksandrę Piłsudską,
- * Maurycego Mochnackiego,
- * Jadwigę Zamoyską,
- * Jerzego Nowosielskiego.

SENAT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

podjął uchwały o ustanowieniu roku 2023 rokiem:

- * Pamięci Bohaterów i Bohaterek Getta Warszawskiego
- * Włodzimierza Przerwy-Tetmajera,
- * Mikołaja Kopernika,
- * Jana Matejki,
- * Wisławy Szymborskiej.

KOMISJA EUROPEJSKA ogłosiła rok 2023

Europejskim Rokiem Umiejętności

Jak wskazuje Komisja UE transformacja ekologiczna i cyfrowa otwierają nowe możliwości dla ludzi i gospodarki UE. Posiadanie odpowiednich umiejętności umożliwia ludziom skuteczne poruszanie się po zmianach na rynku pracy oraz pełne zaangażowanie w społeczeństwo i demokrację. Posiadanie odpowiednich umiejętności do wykonywania danej pracy jest bardzo istotne z punktu widzenia przedsiębiorców.

Wojciech Korfanty

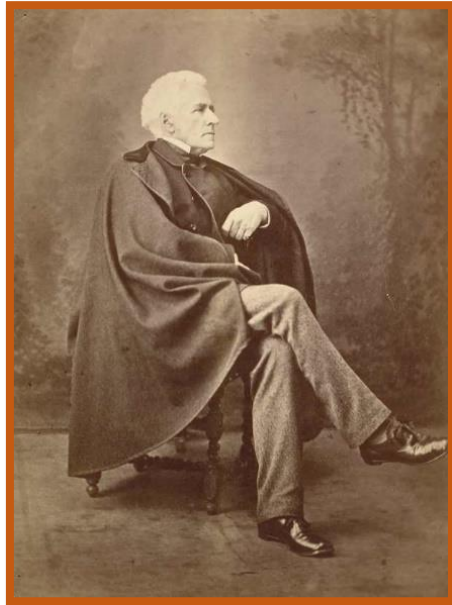
20 kwietnia 1873 – 17 sierpnia 1939

20 kwietnia 2023 r. przypada 150. rocznica urodzin Wojciecha Korfanteo – jednego z ojców naszej niepodległości, wielkiego syna śląskiej ziemi. Korfanty był na stałe związanym z chrześcijańską demokracją. Był wybitnym politykiem, myślicielem społecznym i publicystą. Jeszcze przed odzyskaniem niepodległości, jako poseł do niemieckiego Reichstagu głośno żądał przyłączenia do Polski ziem zaboru pruskiego, w tym Górnego Śląska. W czasach II Rzeczypospolitej był członkiem Naczelnej Rady Ludowej, kierującej zwycięskim Powstaniem Wielkopolskim, a następnie dyktatorem III Powstania Śląskiego, w wyniku którego najbardziej uprzemysłowione tereny Górnego Śląska stały się częścią Polski. W drugiej połowie 1923 r. był wicepremierem rządu Wincentego Witosa, zaś w okresie sanacji stał w opozycji, czego wynikiem była przymusowa emigracja i pobyt w więzieniu. Zawsze wierzył w Polskę, dla której poświęcił całe swoje życie.

Paweł Edmund Strzelecki

20 lipca 1797 – 6 października 1873

6 października 2023 r. przypada 150. rocznica śmierci Pawła Edmunda

Strzeleckiego. Był wybitnym badaczem, podróżnikiem, odkrywcą i filantropem.

Jako pierwszy Polak okrążył indywidualnie kulę ziemską w celach naukowych.

Jego podróż dookoła Ziemi rozpoczęła się w 1834 r. Najpierw badał tereny

dzisiejszych Stanów Zjednoczonych, Kanady i Meksyku – nad jeziorem Ontario

odkrył do dziś eksploatowane złoża rud miedzi. Kolejne badania prowadził w

Ameryce Południowej: w Brazylii, Urugwaju i Chile. Kolejnymi eksplorowanymi

przez Pawła Edmunda Strzeleckiego rejonami były Polinezja i Hawaje oraz

Australia, Nowa Zelandia i Tasmania. Tam również dokonał wielu odkryć: badał

Wielkie Góry Wododziałowe, a najwyższy szczyt kontynentu australijskiego

nazwał Mount Kościuszko, na cześć przywódcy insurekcji z 1794 r. Odkrył i

nazwał także najżyźniejszy rejon rolniczy Australii – Gippsland.

Po powrocie do Europy w 1843 r. opublikował wyniki swoich badań.

Ostatecznie osiadł w Zjednoczonym Królestwie.

Aleksander Fredro hrabia herbu Bończa

20 czerwca 1793 – 15 lipca 1876

20 czerwca obchodzić będziemy 230. rocznicę urodzin Aleksandra Fredry – najwybitniejszego polskiego komediopisarza, a także pamiętnikarza, poety oraz żołnierza kampanii napoleońskich. Fredro jako 16-letni chłopiec wstąpił na ochotnika do armii Księstwa Warszawskiego, dowodzonej przez księcia Józefa Poniatowskiego. Był uczestnikiem wyprawy na Moskwę w 1812 r., a za męstwo został odznaczony orderami Virtuti Militari oraz Legii Honorowej. Jednak najbardziej znany jest z twórczości literackiej. Był twórcą oryginalnej polskiej komedii, autorem kilkudziesięciu utworów scenicznych wystawianych w teatrach Warszawy, Krakowa i Lwowa. Zadebiutował w 1815 r. jednoaktówką „Intryga na prędcie czyli nie ma złego bez dobrego”. Największe komedie Fredry to m.in. „Śluby panieńskie czyli magnetyzm serca”, „Zemsta”, „Pan Jowialski” czy bajki i wiersze dla dzieci: „Małpa w kąpieli”, „Paweł i Gawęł”, „Osiołkowi w żłoby dano”.

Aleksandra Piłsudska

12 grudnia 1882 – 31 marca 1963

31 marca obchodzić będziemy 60. rocznicę śmierci Aleksandry Piłsudskiej, z domu Szczerbińskiej – działaczki niepodległościowej, członkini Polskiej Organizacji Wojskowej i Polskiej Partii Socjalistycznej, odznaczonej za męstwo orderami Virtuti Militari, Odrodzenia Polski oraz Krzyżem Niepodległości. Działała w Organizacji Bojowej PPS, była też działaczką społeczną, współpracowała ze Związkiem Strzeleckim. W czasie I wojny światowej wstąpiła do Legionów Polskich, była komendantką kurierów legionowych. Za działalność w POW aresztowana i internowana w Szczypiornie. W 1918 roku urodziła córkę Wandę, a w 1920 – Jadwigę. W 1921 r. wzięła ślub z Józefem Piłsudskim. Była zaangażowana w działalność społeczną: pomoc dla sierot, organizowanie przedszkoli i szkół dla rodzin wojskowych, wsparcie najbiedniejszych i bezdomnych, tworzenie bibliotek i świetlic dla młodzieży.

Maurycy Mochnacki

13 września 1803 – 20 grudnia 1834

13 września obchodzić będziemy 220. rocznicę urodzin Maurycego

Mochnackiego – konspiratora, dziennikarza, krytyka literackiego, pianisty, członka niemal wszystkich ówczesnych tajnych sprzysiężeń przeciw Rosji w Warszawie i żołnierza Powstania Listopadowego, odznaczonego *Virtuti Militari*, wielokrotnie rannego w kolejnych bitwach z Moskalami.

Był uczestnikiem walk pod Olszynką Grochowską, Ostrołęką, Wawrem, Okuniewem i nad Liwcem. Po upadku Powstania zmuszony został do emigracji: carat skazał go zaocznie na śmierć przez powieszenie. Tyranii Rosji przeciwstawiał polskie umiłowanie wolności.

„Civis Polonus. Hostem Moscoviensem” – „Obywatel polski, wróg Moskwy” głosi napis na grobie **Maurycego Mochnackiego** w Auxerre.

Jadwiga Zamoyska

4 lipca 1831 – 4 listopada 1923

4 listopada obchodzić będziemy 100. rocznicę śmierci Jadwigi Zamoyskiej -

współtwórczyni Fundacji Zakłady Kórnickie, zaangażowanej społecznie patriotki, służebnicy Bożej, poliglotki, autorki spójnego systemu pedagogicznego, założycielki pierwszej w Polsce zawodowej szkoły gospodarstwa domowego i prekursorki myślenia o oświacie w kategoriach zarządzania projektem. Była żoną i współpracowniczką generała Władysława Zamoyskiego, konserwatywnego polityka związanego z Hotelem Lambert. Założona przez nią w 1882 r. Szkoła Domowej Pracy Kobiet, była „nowoczesną odpowiedzią na ówczesne potrzeby społeczne kobiet”. Dzięki jej wsparciu sukcesem zakończyły się starania jej syna Władysława o odzyskanie dla Polski Morskiego Oka.

Z należących do obojga dóbr, na mocy ustawy sejmowej, powstała Fundacja Zakłady Kórnickie. Wszystkim dziełom Zamoyskiej przyświecało motto „Służyć Bogu, służyć Ojczyźnie, służyć Ojczyźnie, służyć Bogu”. Była jedną z pierwszych osób odznaczonych Orderem Odrodzenia Polski.

Jerzy Nowosielski

7 stycznia 1923 – 21 lutego 2011

21 lutego obchodzić będziemy 100. rocznicę urodzin Jerzego Nowosielskiego – wybitnego malarza, rysownika, scenografa, pedagoga, filozofa, teoretyka sztuki i myśliciela religijnego, uważanego za jednego z najwybitniejszych współczesnych pisarzy ikon. Urodzony i przez większą część życia związany z Krakowem, a także z Łodzią, Nowosielski uznawany jest za jedną z najwybitniejszych postaci polskiej kultury współczesnej. Nie tylko tworzył sztukę, ale także pisał o niej. Wykonał wyposażenie i polichromie licznych świątyń rzymskokatolickich, grekokatolickich i prawosławnych. Malował także pejzaże oraz formy abstrakcyjne. Jego sztuka do dziś uznawana jest za zjawisko unikatowe.

Pamięci Bohaterów i Bohaterek Getta Warszawskiego

Senat, w **80. rocznicę powstania w getcie warszawskim**, oddaje hołd poległym oraz tym, którzy przeżyli i do końca swoich dni podnosili głos protestu przeciwko zbrodnicy planom zagłady narodu żydowskiego. W utworzonym w 1940 r. getcie warszawskim Niemcy zamknęli ponad 400 tys. Żydów, a 22 lipca 1942 r. rozpoczęli ich deportację do niemieckiego obozu zagłady w Treblince, gdzie zmarło niemal 300 tys. warszawskich Żydów.

19 kwietnia 1943 r. warszawscy Żydzi podjęli walkę zbrojną z Niemcami. Powstanie kwietniowe było największym zbrojnym zrywem Żydów podczas II wojny światowej, a zarazem pierwszym powstaniem miejskim w okupowanej Europie, bezprecedensową odpowiedzią na bestialstwo niemieckich nazistów, którzy postawili sobie za cel wymordowanie całego narodu. Bohaterstwo tych, którzy stanęli naprzeciwko maszyny zbrodni, było wyjątkowe. Kilkuset bojowców z Żydowskiej Organizacji Bojowej zrobiło wszystko, by usłyszał ich świat.

Włodzimierz Przerwa-Tetmajer

31 grudnia 1861 – 26 grudnia 1923

26 grudnia obchodzić będziemy 100. rocznicę śmierci Włodzimierza Przerwy-Tetmajera znakomitego krakowskiego artysty – malarza, grafika, poety, prozaika, dramaturga, scenografa, publicysty, działacza politycznego aktywnie zaangażowanego w walkę o niepodległość Polski, człowieka o ogromnej odwadze i sile charakteru, wspaniałego męża, ojca i przyjaciela.

W jego dziełach malarskich odzwierciedla się znamienita dla okresu Młodej Polski fascynacja rodzimym folklorem. Artysta trwale wpisał się również w dzieje polskiego życia politycznego jako pełen pasji polityk i patriota.

Włodzimierz Przerwa-Tetmajer był członkiem Polskiego Stronnictwa Ludowego, w 1911 r. z jego ramienia został posłem parlamentu austriackiego.

Przewodniczył obradom założycielskiego zebrania Komisji Tymczasowej Skonfederowanych Stronnictw Niepodległościowych, a po wybuchu wojny został delegowany do Naczelnego Komitetu Narodowego. W 1917 r. na posiedzeniu Koła Polskiego w parlamencie wiedeńskim zgłosił rezolucję, żądającą utworzenia państwa polskiego, składającego się z ziem trzech zaborów, z dostępem do morza.

Mikołaj Kopernik

19 lutego 1473 – 21 maja 1543

19 lutego obchodzić będziemy 550. rocznicę urodzin Mikołaja Kopernika, który zmienił postrzeganie świata. Kopernik był prawdziwym człowiekiem renesansu – był prawnikiem, urzędnikiem, dyplomata, lekarzem, duchownym, doktorem prawa kanonicznego, zajmował się również astronomią i astrologią, matematyką, ekonomią, strategią wojskową, kartografią i filologią. Bywa też nazywany fizykiem i filozofem. W nauce światowej uważany jest za twórcę metody naukowej w dociekaniu prawdy. Najstynniejsze dzieło Mikołaja Kopernika „De revolutionibus orbium coelestium” wywołało jedną z najważniejszych rewolucji naukowych od czasów starożytnych, nazywaną przewrotem kopernikańskim.

Jan Matejko

24 czerwca 1838 – 1 listopada 1893

24 czerwca obchodzić będziemy 185. rocznicę urodzin i 130. rocznicę śmierci Jana Matejki, którego okrzyknięto jednym z najwybitniejszych twórców malarstwa historycznego w Europie. Namalował ponad 300 obrazów (m.in. „Unia lubelska”, „Stefan Batory pod Pskowem”, „Bitwa pod Grunwaldem”, „Hołd pruski”, „Jan Sobieski pod Wiedniem”, „Wernyhora”, „Kościuszko pod Racławicami”, „Konstytucja 3 Maja 1791 roku”). Tworzył też portrety. Jednym z ostatnich jego dzieł był „Poczet królów i książąt polskich”. Jest również autorem polichromii kościoła Mariackiego w Krakowie. Angażował się w prace związane z konserwacją krakowskich zabytków. W 1872 r. uczestniczył w pracach komisji nad stworzeniem ustawy o konserwacji zabytków. W 1873 r. mianowano go dyrektorem krakowskiej Szkoły Sztuk Pięknych. Funkcję tę pełnił do końca życia. Uczniami Jana Matejki byli wybitni twórcy Młodej Polski, m.in. Stanisław Wyspiański, Jacek Malczewski i Józef Mehoffer.

Wisława Szymborska

2 lipca 1923 r. – 1 lutego 2012

2 lipca obchodzić będziemy 100. rocznica urodzin Wisławy Szymborskiej, która nieustannie inspiruje literaturoznawców, kulturoznawców, filozofów, krytyków sztuki, a także zwykłych czytelników, którzy znajdują w jej poezji odpowiedzi na najważniejsze pytania. Tematy, które poruszała w swojej poezji, wciąż są aktualne. Forma, jaką się posługiwała, ciągle zachwyca mistrzostwem. W 1996 r. Wisława Szymborska otrzymała literacką Nagrodę Nobla za – jak brzmiało uzasadnienie Akademii Szwedzkiej – „poezję, która z ironiczną precyzją pozwala historycznemu i biologicznemu kontekstowi wyjść na światło we fragmentach ludzkiej rzeczywistości”.

Wydała 12 zbiorów poetyckich, a także 4 zbiory felietonów o literaturze